

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Udrag fra LÆRDOMS LYSTGAARD ELLER ADSKILLIGE DISCURSER FØRSTE PART

Citation: Falster, Christian: "Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor", i Falster, Christian: *Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor*, udg. af JØRGEN OLRİK , 1919-20, s. 193. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-falster01-shoot-idm140591133799360/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Lærdoms Lystgaard eller Adskillige Discursor

Til sidst klagede jeg over Umanerligheden hos de fleste af vor Tids Skribenter, hvilke ofte af den ubetydeligste Aarsag til Fortrydelse lade sig opægge til Strid og Blodtørstighed; hvilke regne Pennen for et draget Sværd, enhver Modsigende for en Fjende, Smigrernes eller Pøbelens Bifald for en Sejrvinding, Afbræk i andres gode Navn og Rygte for Æreskrans og Krigsbytte; hvilke, for at de kunne synes at have større Forstand end andre, paa den hoffærdigste Vis foragte disse nulevende Mennesker (her taler jeg ikke om de Døde) og beklikke dem med al mulig Haan og Spot, uden at mindes, at de skrive mod dødelige Mænd, og at saadanne Skældsords skammelige Ihukommelsesskrifter til sin Tid ville overleve baade dem og deres Modparter og først i en sen Tid udslettes af Alderdom. — Medens jeg fremfører dette og mangfoldigt andet, har min unge Mand alt skiftet Sind og fordommer, sønderriver og opbrænder frivillig sine lastværdige Bøger.

XL

FORBIGAAELSER MED HENSYN TIL
DEN CHRISTO I GAMLE DAGE
VEDERFARNE URET.

EN Prædikanter, en sand Chrysostomus og Timotheus^{a)}, havde paa den Aarstid, da *Lidelses-Historien* omhandles, talet baade een og to Gange saa smukt og saa pathetisk om de Christo veder-

farne Bespottelser, at den Mand maatte være af Staal eller Flint, hvis Hjærte og Sind ej blev rørt af Mandens hellige Veltalenhed, ej gennemstunget af Frelserens sorigfulde Ihukommelse, ej sønderknust af Bødlernes Grusomhed. Disse Prædikener kom tilfældigvis paa Tale ved en anselig og ved Dyder saavel som ved boglige Studeringer udmærket Mands Bord, hvilken alvorligt ønskede, at de bleve udgivne og kunde være Efterkommerne til Nytte. Jeg ønskede ogsaa, at ikke alene disse kom ud blandt Folk, men ogsaa — paa det at Frelserens Langmodighed kunde være des bedre bevidnet, og den umenneskelige Menneskeslægts Ubluelighed des mere kendelig — *et A nhang om de Bespottelser*, som ere blevne den alt himmelfarne CHRISTO til Del, hvorom vi læse udenfor den hellige Skrift. — Hvilke jeg vel mente? spørger vor fortræffelige og Jesu Christi Fortjenester fromt skattende Vært; mon *Vanini* onde Ord, hvilken ej undsaa sig ved at bebrejde Christo et frygtagtigt og forsagt Sind, fordi han udtalte hint Ord: *Min Sjæl er ganske bedrøvet indtil Døden*^{b)}? mon *Tolandi*, *Ochini*, *Spinoza*, eller andres?^{c)} — Dertil svarede jeg: »Paa de Christne eller Halv-Christne, hvis vanhellige og skidne Skældsord hellere maa glemmes end hævnes, tænker jeg ikke her; jeg søger alene i Tanken tilbage til Jødernes og Hedningernes fjærnere Tider og til deres Beskyldninger. Betragt da nu, min kære, hin ugudelige jødiske Maler, om hvilken jeg mindes at have læst følgende hos *Tertullianum*^{d)}: *Men en ny Ud gave af vor Gud (CHRISTO) er alt nys ud-*

kommet i denne By, siden en lejet Dyrefægter har opsat et Skilderi med følgende Paaskrift: DE CHRISTNES GUD, ÆSELSPRÆSTEN; han havde Æselsøren, Hestehov paa den ene Fod, holdt en Bog og var klædt i Kappe^{o)}. Hør Sophisten Libanium, hvilken spotteligt skal have spurgt en christen Skolemester: *Hyad bestiller Tømmermandens Søn?* og skal have faaet det artige Svar, at han tømrede paa en Ligbaare til *Juliano*, som *Sozomenus* og *Theodoretus* fortælle¹⁾. Se til den nævnte *Julianum*, hvilken foragteligt plejede at kalde Christum *Galilæeren*, og som lod en for Frelseren af en blodsottig Kvinde oprejst Billedstøtte nedrive, aabenlyst slæbe gennem Gaderne og omsider sønderslaa, om man tør tro *Philostorgio* og *Sozomeno*²⁾. Betænk de Mænds skammelige Skælnsstykke, hvilke før at indhulle Christi Grav i evig Forglemmelse oprejste Veneris Tempel og Billedstøtte paa hint Hovedpandested, spottende over Jomfrufødselen, som *Nicephorus* beretter³⁾. Se til *Philostratum*, hvilken før at undertrykke Frelserens guddommelige Jærtegn ikke bar Betænkende om ej alene at sætte op imod ham, men endog at sætte over ham *Apollonium* fra Tyana, i sine Bøger om *Apollonii Levned*⁴⁾. Betragt Jødernes lumpne Bagvaskelser, hvilke ligesaa ondskabsfuldt som formasteligt foregive, at CHRISTUS i Ægypten har lært Trolddomskunster, har gjort Undere ved det guddommelige Navns Kraft, hvilket han hemmelig havde listet bort fra Templet, og har tilskrevet *Petro* og *Paulo* en Bog om Trolddomskunst; hvorved de aabenbart ej betænke, at Frels-

9*

eren som Barn ikke efter tre Aars Forløb, som *Evangeliet om Christi Barnåd*⁵⁾ lærer, men i selv samme Aar, i hvilket Joseph og Maria vare flygtede til Ægypten, efter Herodis Død vendte hjem til Fædrelandet; ikke heller betænke de, at hin Hellenæ, *Adiabenernes Dronnings*⁶⁾, Tid, til hvilken det opdigtede Tempelran henlægges, indfalder i *Claudii Aider* og paa det øjensynligste røber Rabinernes Uvidenhed i Historien; og endelig betænke de ej, at Bogen om *Trolddomskunst* umuligt har kunnet tilskrives *Paulo*, hvilken først nogen Tid efter JESU Død gik over til de Christnes Kirke. Betragt med Øjne og Sind Bogen *Toledoth Jesu*⁷⁾, en fordømmelig Bog, der vel har fortjent at opbrændes; betragt Jødernes Skældsord mod Christum og den christne Kirke, om hvilke *Buxtorfius* taler i sin *Jødiske Synagoge*⁸⁾; betragt de Breve, som af Jøder i Palæstina efter Jesu Død bleve udbredte over hele den omskaarne Verden, hvilke ere fulde af det bitreste Had mod Christi Navn, og som omtales af *Justino* i *Skriftet mod Tryphonem*⁹⁾, af *Eusebio*¹⁰⁾ og andre. Se endelig tilbage til Forfølgernes gamle Skik, hvilke plejede at drive de Christne til Bespottelse, efter *Sauli Exempel*, hvilken bekender om sig selv: *I alle Synagogerne lod jeg dem (de Hellige) ofte straffe og tvang dem til at tale bespotteligt*¹¹⁾. Dette vidner ogsaa *Plinius* med disse Ord at have gjort¹²⁾: *Der fremlagdes et Register uden Hjemmelsmand, indeholdende Navne paa mange, som nægtede at de vare eller havde været Christne, idet de, naar jeg gik forbi, paa kaldte Guderne og med*

Røgelse og Vin gjorde Bøn ved dit Billede og desuden forbandede Christum; og kort efter: Alle have bevist baade dit Billede og Gudernes Billedstøtter Ære; de have ogsaa forbandet Christum. Dertil kommer hint Ord af Tertulliano¹⁾: Han (vor Herre og Frelser) havde nemlig forudset, at straks efter Navnets Aftvingelse vilde for det meste følge ogsaa den Haardhed, at hvo der havde nægtet sig at være christen, vilde blive nødt til ved Bespottelse at fornægte ogsaa selve Christum; for ikke at tale om mange andre Vidnesbyrd.» — Efter at have hørt dette udraabte Værten, ej uden en vis from Rædsel, med Apostelen Johanne²⁾: Vi vide, at vi ere af Gud, og den ganske Verden ligger i det Onde. Men vi vide, at Guds Søn er kommen og har givet os Forstand, saa at vi kende den Sande; og vi ere i den Sande, i hans Søn Jesu Christo. Denne er den sande Gud og det evige Liv.

 XLI

 OM PRÆSTESKABETS RANG OG
 ANSEELSE UDENFOR DEN
 CHRISTNE KIRKE.

VED en afdød Standspersons Ligbegængelse³⁾ fulgte en stor Mængde af fast alle Stænder Liget til Graven, hvorved den forreste Plads ved Siden af Slægtingene besattes dels af nogle magre Lieutenanter, dels af nogle Naadebrevs-Adelige, der havde tilkøbt sig Titel og Rang for Penge,

4**